

УДК 349.22:631.53(477)

Шпак П.І., старший науковий співробітник відділу правового забезпечення та розробки законодавства у сфері охорони прав на сорти рослин**Гончар В.А.**, старший науковий співробітник відділу правового забезпечення та розробки законодавства у сфері охорони прав на сорти рослин

Український інститут експертизи сортів рослин

E-mail: pavloshpak17@gmail.com

ПОРІВНЯЛЬНО-ПРАВОВІ ДОСЛІДЖЕННЯ У СФЕРІ ОХОРОНИ ПРАВ НА СОРТИ РОСЛИН У КОНТЕКСТІ ЄВРОІНТЕГРАЦІЇ УКРАЇНИ

Угодою про асоціацію між Україною, з однієї сторони, та Європейським Союзом, Європейським Співтовариством з атомної енергії і їхніми державами-членами (далі – Угода про асоціацію) (глава 9) передбачено необхідність досягнення належного та ефективного рівня охорони і захисту прав інтелектуальної власності, до яких відносяться і сорти рослин. Статтею 228 зазначеної Угоди визначено, що з метою сприяння і посилення охорони прав на сорти рослин відповідно до Міжнародної конвенції з охорони нових сортів рослин 1961 року, Сторонам Угоди доцільно співпрацювати у даній сфері, яка передбачає приведення законодавства України у сфері охорони прав на сорти рослин у відповідність з європейськими та міжнародними нормами і стандартами.

Відповідно до Закону України від 18 березня 2004 року «Про Загальнодержавну програму адаптації законодавства України до законодавства Європейського Союзу» проведення аналітичних порівняльно-правових досліджень щодо відповідності законодавства України *acquis communautaire* Європейського Союзу у сфері права інтелектуальної власності є пріоритетним напрямом процесу інтеграції України до Європейського Союзу.

У зв'язку з наміром набуття Україною повноправного членства в Європейському Союзі Кабінетом Міністрів України прийнята постанова №

1106 від 25 жовтня 2017 року «Про виконання Угоди про асоціацію між Україною, з однієї сторони, та Європейським Союзом, Європейським Співтовариством з атомної енергії і їхніми державами-членами, з іншої сторони», якою затверджено План заходів з виконання Угоди про асоціацію, зокрема, щодо необхідності проведення аналізу, порівняння законодавства України до законодавства ЄС, розробки відповідних заходів щодо імплементації даної Угоди про асоціацію між Україною та Європейським Союзом у галузі експертизи сортів рослин та надання пропозицій щодо вдосконалення національного законодавства.

Отже, порівняльно-правові дослідження відповідності та механізму адаптації законодавства України до законодавства Європейського Союзу у сфері охорони права інтелектуальної власності на сорти рослин, нормативних і методичних актів країн – членів Міжнародного союзу з охорони нових сортів рослин (UPOV) та Бюро Європейської Спільноти з прав на різновиди рослин (CPVO), що регулюють набуття, здійснення та захист прав на сорти рослин мають важливе науково-практичне значення для подальшого вдосконалення чинного законодавства України у цій сфері та відповідають основним завданням пункту 6 частини 1 Розділу V Загальнодержавної програми адаптації законодавства України до законодавства Європейського Союзу.

УДК 631.526:633.11 "321"

Шпакович І. В., бакалавр, 4 курс**Ковалишина Г. М.**, доктор с.-г. наук, професор

Національний університет біоресурсів і природокористування України

E-mail: irunashpakovich@gmail.com

ХАРАКТЕРИСТИКА СОРТІВ ПШЕНИЦІ ЯРОЇ ТВЕРДОЇ МИРОНІВСЬКОЇ СЕЛЕКЦІЇ

Миронівський інститут пшениці відомий на світовому рівні як наукова установа з понад 105-річною історією. Його робота включає селекцію та насінництво зернових колосових культур. Світової слави Інституту принесли сорти озимої пшениці 'Українка 0246' і 'Миронівська 808'.

Великим попитом користуються не лише озимі форми пшениці. Селекціонерами Миронівського інституту пшениці було створено перспективні високопродуктивні сорти пшениці ярої твердої: 'Ізольда', 'Тера', 'Жізель', 'Діана', 'МПП Райдужна'.

Перший, зареєстрований у 2004 р. сорт пшениці ярої твердої 'Ізольда' був районований для

зон Полісся та Лісостепу, відноситься до високоврожайних з потенційною врожайністю 7,26 т/га. Він був створений для кондитерської промисловості та для макаронних виробів. Сорт відзначається стійкістю до бурі листкової іржі та борошнистої роси, середньостійкий до вилягання.

Сорт 'Жізель', зареєстрований у 2008 р. на відміну від інших сортів пшениці ярої твердої миронівської селекції відноситься до ранньостиглих, тоді як інші середньостиглі. Він стійкий до посухи та обсіпання, що підвищує його конкурентні властивості серед пшениць цього виду. Відрізняється стійкістю до борошнистої роси,

бурої листової іржі та септоріозу листя. Відноситься до високоврожайних – 6,90 т/га.

Сорт ‘Тера’ зареєстрований в 2014 р. з дещо меншою потенційною врожайністю (6 т/га), відрізняється високою пластичністю та посухостійкістю. Даний сорт рекомендований для вирощування у Лісостеповій зоні України.

У 2015 році був зареєстрований сорт різновидності леукурум – ‘Діана’. Він відноситься до напівінтенсивного типу і відрізняється своєю низкорослістю. Сорт ‘Діана’ проявляє стійкість до борошнистої роси, бруї листової іржі, септоріозу листя та фузаріозу колоса. Характеризується стійкістю до вилягання, посухи та обсипання.

Зареєстрований у 2017 р. сорт ‘МПР Райдужна’ відноситься до інтенсивного типу. Відрізняється низкорослістю та міцністю стебла. Стій-

кий до ряду хвороб: борошнистої роси, бруї листової іржі, твердої сажки, септоріозу листя та корневих гнилей. Сорт ‘МПР Райдужна’ стійкий до вилягання, посухи та обсипання.

За розрахунками вітчизняних вчених посівні площі пшениці ярої займають близько 1 млн га, в тому числі м’якої – 650 тис. га, твердої – 350 тис. га.

Зерно пшениці твердої характеризується високою якістю і використовується здебільшого для макаронних виробів і в кондитерській промисловості. За для забезпечення цих галузей високоякісною продукцією перед селекціонерами постає завдання створення сортів, які відповідають усім вимогам, а також даватимуть високі і сталі врожаї незалежно від кліматичних умов та районування.

УДК 634.23: 631.52

Шубенко Л.А., кандидат с.-г. наук, асистент кафедри генетики, селекції і насінництва сільськогосподарських культур
Білоцерківський національний аграрний університет
E-mail : Shubenko.L@ukr.net

СТУПІНЬ УРАЖЕННЯ СОРТІВ ЧЕРЕШНІ КОКОМІКОЗОМ

У комплексі заходів, що відіграють велику роль у підвищенні врожайності та покращенні якості плодів черешні важливе значення має захист насаджень від хвороб. В порівнянні з іншими плодовими культурами, рослинам черешні загрожує відносно невелика кількість шкідливих організмів. Найбільш шкочинними хворобами для дерев черешні є кокомікоз, моніліоз, клястероспоріоз, цитоспороз, бактеріальний рак, глестеча, вірусні інфекції.

В останні роки, незважаючи на проведення хімічного захисту кісточкових садів, втрати від хвороб в уразливих сортів черешні залишаються значними. Особливо це відчутно в другій половині літа, коли фунгіциди вже не застосовуються, а умови для поширення та розвитку хвороб – сприятливі. Тому одним із найперспективніших напрямків у садівництві, а особливо для органічного вирощування плодів, є виявлення і впровадження сортів, стійких до хвороб.

Об’єктами досліджень були сорти черешні різних строків достигання: ранньостиглі – ‘Дар Млієва’, ‘Зоряна’, ‘Мліївська жовта’; середньостиглі – ‘Міраж’, ‘Альонушка’, ‘Аборигенка’, ‘Мелітопольська крапчаста’, ‘Меотіда’; пізньостиглі – ‘Донецький угольок’, ‘Дрогана жовта’, ‘Бірюза’, ‘Амазонка’. За контроль для ранньостиглої групи взято сорт ‘Зоряна’, для середньостиглої – ‘Меотіда’, для пізньостиглої групи сорт ‘Дрогана жовта’.

За час проведення досліджень (2016–2018 рр.) у значній мірі спостерігалось ураження листя і мо-

лодих пагонів кокомікозом (*Coccomyceshiemalis*). Особливо високий ступінь ураження листя та пагонів черешні кокомікозом відзначений у 2018 році, коли в червні спостерігались тривалі опади зі зниженням температури повітря. У ранньостиглих сортів ступінь ураження кокомікозом був невисоким протягом трьох років досліджень з найвищим значенням у сорту ‘Дар Млієва’. Значно меншим було ураження сортів ‘Мліївська жовта’ і ‘Зоряна’.

Порівняно із ранньостиглими, середньостиглі сорти черешні виявилися менш стійкими до кокомікозу. Вищий ступінь пошкодження – 3,0–3,5 бали в усі роки досліджень спостерігався для сорту ‘Альонушка’. Найбільш стійкими до ураження кокомікозом були сорти ‘Міраж’ і ‘Меотіда’, де пошкодження було в межах 0,5–1,1 бали.

Високий ступінь ураження кокомікозом відзначений у групі пізньостиглих сортів, причому найвище його значення зафіксоване для сорту ‘Бірюза’ та контрольного сорту ‘Дрогана жовта’. Незначне ураження спостерігалось у сорту ‘Амазонка’, де воно коливалось в межах 1,0–2,0 бали. В результаті спостережень за ступенем ураження кокомікозом дерев досліджуваних сортів черешні найбільш вразливими були середньостиглий ‘Альонушка’ та пізньостиглі сорти ‘Бірюза’ й ‘Дрогана жовта’ (к). Порівняно високу стійкість до ураження цією хворобою проявили дерева середньостиглих сортів черешні ‘Міраж’ і ‘Меотіда’ (к).